УДК: 346.544.6

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2021-77-4-101-109>

Роженко Олександра Вікторівна,
кандидат економічних наук, доцент
(Донецький державний університет
внутрішніх справ, м. Кривий Ріг)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9358-5436>

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ
ВИРОЩУВАННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ:
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ**

У статті досліджено визначення терміна «зовнішньоекономічна діяльність», здійснено аналіз дефініцій зовнішньоекономічної діяльності. На підставі аналізу системи правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності запропоновано системний підхід до трактування категорії «правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності у сфері вирощування зернових культур». Надано пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства шляхом усунення виявлених недоліків у тлумаченні поняття «зовнішньоекономічна діяльність».

Ключові слова: суб'єкт господарювання; правове регулювання; зовнішньоекономічна діяльність; вирощування зернових культур.

Постановка проблеми. Вирощування зернових культур за Класифікацією видів економічної діяльності – одна з основних галузей вітчизняного сільського господарства. Забезпечення зростання середньорічного збору зерна є не тільки шляхом задоволення потреб населення у продовольстві, а й підвищення зовнішньоекономічного потенціалу України [1]. У цьому напрямі, крім завдання збільшення виробництва зерна, важливим є і питання покращення його якості, розширення асортиментних груп тощо. Для успішного вирішення цих завдань необхідно вдосконалити норми чинного законодавства щодо правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання у сфері вирощування зернових культур.

Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство – вид економічної діяльності, який у 2020 році становив 9,27 % усього обсягу валового внутрішнього продукту, що на 0,43 % менше порівняно з 2019 роком [2]. Відповідно до внутрішньої структури галузі випуск рослинництва становить 30,82 %, у тому числі зернові культури – 16,72 %, що на 4,36 % менше, ніж у 2019 році [3]. Такі структурні зміни валового внутрішнього продукту, сільського господарства, а саме зменшення питомої ваги виробництва зернових культур, підтверджують актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі правові засади зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання у сфері вирощування зернових культур розглядалися у працях таких українських і зарубіжних науковців, як Ю. О. Білянський [4], О. І. Галенко [5], Н. І. Галунець [6], Б. В. Деревянко [7], М. С. Долинська [8], А. В. Завгородній [9], А. М. Захарченко [10], Д. Д. Іваненко [11, с. 72–94], Л. М. Ніколенко [12], Д. С. Піддубна [13; 14], Г. С. Федосєєва [15], Т. В. Хайлова [16] та ін. Однак питання моніторингу та вдосконалення теоретико-правових аспектів правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання у

сфері вирощування зернових культур в Україні не є достатньо вивченими, що свідчить про необхідність дослідження в цьому напрямі.

Формування мети статті. Метою статті є надання рекомендацій щодо уточнення поняття правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності у сфері вирощування зернових культур, що сприятиме більш ефективному управлінню нею.

Виклад основного матеріалу. Дослідження правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання у сфері вирощування зернових культур варто починати з дослідження поняття «правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності», з'ясування його сутності, для цього слід проаналізувати законодавство, теорію і судову практику, що сформувалися у зв'язку з його появою, а також історію застосування терміна «зовнішньоекономічна діяльність».

Зміст поняття зовнішньоекономічної діяльності визначають по-різному. Дефініції терміна «зовнішньоекономічна діяльність», які наявні в чинному законодавстві та сучасних наукових джерелах, наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Визначення терміна «зовнішньоекономічна діяльність»

Визначення	Примітка
Господарська діяльність, яка в процесі її здійснення потребує перетинання митного кордону України майном <...> та/або робочою силою (стаття 377 Господарського кодексу України) [17]	Перевагами цього трактування є ґрунтовність переліку відповідних різновидів діяльності за юридичними основами їх проведення. Також визначено загальне місце зовнішньоекономічної діяльності у функціонуванні суб'єкта господарювання. Але поза межами уваги цього тлумачення залишилися фінансові операції, навчання та підготовка фахівців із використанням інформаційних технологій тощо. Тобто зміст цього поняття розкрито через поняття господарської діяльності, що фрагментарно окреслює напрями ведення зовнішньоекономічної діяльності
Діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, а також діяльність державних замовників з оборонного замовлення у випадках, визначених законами України, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами (стаття 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність») [18]	У цьому визначенні досить ґрунтовно висвітлено суб'єктний склад зовнішньоекономічної діяльності з огляду на її правовий статус. Також звернено увагу на відносини між суб'єктами господарської діяльності. Проте не вказано конкретних напрямів діяльності
Одна зі сфер економічної діяльності підприємства, що тісно взаємопов'язана із зовнішньою торгівлею, експортом, імпортом, іноземними джерелами фінансування, виконанням з іншими країнами спільних проєктів (Великий	Ця дефініція містить конкретні напрями здійснення певної діяльності. Але сутність поняття зовнішньоекономічної діяльності розкрито не повно, тому що здійснення зовнішньоекономічної діяльності передбачає отримання ліцензій, здійснення

економічний словник) [19, с. 416]	валютних операцій, проходження митних процедур, сплату податків тощо
Діяльність суб'єктів господарської діяльності України (частіше підприємств) та іноземних суб'єктів господарської діяльності (іноземних підприємств), яка базується на взаємовідносинах і здійснюється або на території України, або за її межами (І. В. Багорова) [20, с. 117]	У такому трактуванні поняття зовнішньоекономічної діяльності знову наголошено на її суб'єктному складі, тобто вона здійснюється частіше підприємствами. Але суб'єктами господарювання, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, можуть бути й суб'єкти, утворені за іншими організаційно-правовими формами, і держава. Окрім цього, кожен із зазначених суб'єктів може обрати будь-який різновид здійснення зовнішньоекономічної діяльності
Система, яка складається з підсистем: введення на міжнародний ринок, збільшення збуту, збереження конкурентної переваги, зниження обсягу реалізації, що виділено згідно з етапами життєвого циклу виробів (В. Ю. Горчаков) [21, с. 7]	У цьому тлумаченні сутність зовнішньоекономічної діяльності розкривається за окремими напрямками її ведення. Проте зовнішньоекономічна діяльність не обмежується лише зовнішньоекономічними відносинами
Сукупність виробничо-господарських, організаційно-економічних й оперативно-комерційних функцій підприємства, пов'язаних з його виходом на зовнішній ринок та участю в зовнішньоекономічних операціях (Г. М. Дроздова) [22, с. 95]	Це визначення є досить повним, але в ньому не вказано мети здійснення такої діяльності
Частина загальної діяльності підприємства, яка визначається як сукупність виробничо-господарських, організаційно-економічних і оперативно-комерційних функцій підприємства відповідно до зовнішньоекономічних зв'язків держави, пов'язаних з виходом підприємства на зовнішній ринок та участю в зовнішньоекономічних операціях, напрямки, форми та методи якої узагальнюються відповідно до процесу виробництва згідно із цілями та задачами підприємства щодо його функціонування та розвитку (А. Ю. Погребняк) [23, с. 53]	У цьому визначенні відображено чітке підпорядкування зовнішньоекономічної діяльності господарській діяльності на мікрорівні та зовнішньоекономічним зв'язкам на макrorівні, узагальнено її можливі різновиди та множину інструментарію щодо її проведення з визначенням мети, цілей та задач її суб'єктів

* Складено автором.

З огляду на наведений аналіз сутності поняття «зовнішньоекономічна діяльність» необхідно виділити його комплексність та багатосегментність, що є об'єктами, критеріями та аналітичними ознаками економічного управління на мікрорівні та правового регулювання на макrorівні. Зважаючи на мету дослідження, це зумовлює потребу у вивченні сутності правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Розкриваючи зміст поняття правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності, слід зауважити, що «регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні здійснюється з метою забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України; стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, зокрема зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України; створення найбільш сприятливих умов для залучення економіки України в систему світового поділу праці та її наближення до ринкових структур розвинутих зарубіжних країн» [24, с. 480].

Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності є категорією системною, тому першочерговим є не розгляд окремого зазначеного напряму чи елемента, а аналіз їх взаємодії для його вдосконалення або розвитку. Отже, систему зовнішньоекономічної діяльності формують різновиди такої діяльності, кожен із яких здійснюється у певних формах, що також узагальнюються відповідно до профілю проведення діяльності, за характером здійснення зовнішньоторговельних операцій, належності капіталу, розподілу доходу у спільних підприємствах. Крім цього, зважаючи на суспільну природу зовнішньоекономічної діяльності, не можна не враховувати економічних чинників управління та регулювання, завдяки яким визначається стан об'єкта, вимірюються економічні результати.

Систему правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності графічно зображено на рисунку 1.1.

Тому постає питання щодо можливості та доцільності визначення зовнішньоекономічної діяльності окремого суб'єкта господарювання через певну процедуру уніфікації множини елементів системи правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання у сфері вирощування зернових культур є важливим питанням, тому що зерно має стратегічне значення в процесі забезпечення економічної безпеки країни, зокрема продовольчої. Згідно зі статтею 1 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» одним із напрямів державної політики в бюджетній, кредитній, цінovій, регуляторній та інших сферах державного управління є стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції та розвитку аграрного ринку, забезпечення продовольчої безпеки населення [25]. Держава визнає пріоритетність ринку зерна, сприяє його розвитку та стабільному функціонуванню, що закріплено статтею 9 Закону України «Про зерно та ринок зерна в Україні» [26].

Поняття правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності у сфері вирощування зернових культур пропонуємо визначати за системним підходом: як цілеспрямований нормативно-організаційний вплив держави, її органів і посадових осіб, а також уповноважених на те недержавних організацій щодо встановлення обов'язкових для виконання юридичних норм (правил) поведінки суб'єктів господарювання ринку зерна, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, як за допомогою спеціальних правових засобів, так і завдяки іншим правовим явищам, їх реалізації та застосування державного примусу до правопорушників із метою досягнення сталого розвитку суспільства.

РІЗНОВИДИ зовнішньоекономічної діяльності:

- проведення організаційно-економічних операцій щодо врегулювання внутрішньодержавних відносин;
- зовнішня торгівля (форми здійснення: експорт, імпорт, реекспорт, реімпорт);
- міжнародне виробниче кооперування (форми здійснення: спільне виробництво на основі спеціалізації, спільні підприємства тощо);
- міжнародне науково-технічне співробітництво;
- міжнародне інвестиційне співробітництво;
- валютно-фінансові та кредитні операції.

МЕТОДИ зовнішньоекономічного регулювання:

- економічні (вплив через ринкові відносини);
- адміністративні (вплив через адміністративні заходи);
- тарифні;
- нетарифні (грошово-кредитні, валютні, фінансові, маркетингові, податкові, інфраструктурні, інформаційні тощо).

ІНСТРУМЕНТАРІЙ впливу на здійснення зовнішньоекономічної діяльності:

- з урахуванням чинників внутрішнього середовища;
- з урахуванням чинників зовнішнього середовища;
- загальний;
- специфічний.

СУБ'ЄКТИ регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні:

- державні органи в межах їх компетенцій;
- недержавні органи управління економікою, що діють на підставі своїх статутних документів через прийняття рішень у межах законів України;
- суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності на підставі відповідних координаційних угод.

Рис.1. Система правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності¹

Висновки. Удосконалення чинного законодавства шляхом усунення виявлених недоліків у визначенні терміна «зовнішньоекономічна діяльність», що застосовується в нормативно-правових актах та вживається в науковій літературі, а також конкретизація питомої категорії у сфері вирощування зернових культур створять необхідні умови для зростання ефективності використання наявного в ній потенціалу на макро- та мікрорівнях.

У результаті проведеного дослідження розроблено пропозиції стосовно уточнення сутності категорії «правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності у сфері вирощування зернових культур», що сприятиме розвитку системи правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності в зазначеній сфері та досягненню цілей сталого розвитку України згідно з Національною доповіддю Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (2017 р.) [27], зокрема правового регулювання страхування інвестицій [28].

¹ Складено автором на основі Господарського кодексу України [17], Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [18], праці А. Ю. Погребняк, Т. Ю. Хоменко [23, с. 49], Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України».

Перспективами подальших розвідок визначено правові засади здійснення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання у сфері вирощування зернових культур.

Список використаних джерел

1. Класифікація видів економічної діяльності: наказ Держспоживстандарту України від 11 жовтня 2010 р. № 457 із змінами, внесеними наказом Держспоживстандарту України від 29 листопада 2010 р. № 530. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/klasf/nac_kls/dc_009.pdf (дата звернення: 09.08.2021).
2. Валовий внутрішній продукт виробничим методом та валова додана вартість за видами економічної діяльності у фактичних цінах (млн грн). URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 09.08.2021).
3. Економічні рахунки сільського господарства (рахунок виробництва та рахунок утворення доходу) (у фактичних цінах; мільйонів гривень). URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 09.08.2021).
4. Білянський Ю. О. Інституційне забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств в умовах євроінтеграції: дис. ... канд. економічних наук : 08.00.04. Кам'янець-Подільський : Подільський державний аграрно-технічний університет, 2020. 292 с.
5. Галенко О. І. Розвиток світового ринку зерна: проблеми і тенденції. *Агросвіт*. 2017. № 10. С. 24–29.
6. Галунець Н. І. Місце українського агроекспорту на світовому продовольчому ринку. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific*. № 4. 2019. С. 79–94.
7. Деревянко Б. В., Туркот О. А. Про протидію збиранню чужого врожаю «рейдерами». *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2021. № 1 (1). С. 132–142. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/10431> (дата звернення: 09.08.2021).
8. Долинська М. С., Адам В. М. та ін. Проблеми правового регулювання договірних відносин суб'єктів господарювання: монографія. Львів: ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2019. 247 с.
9. Завгородній А. В. Зовнішньоекономічні пріоритети сталого розвитку агропродовольчого виробництва причорноморського регіону: дис. ... доктора економічних наук : 08.00.05. Миколаїв: Одеська національна академія харчових технологій, 2020. 502 с.
10. Захарченко А. М. Поняття і склад суб'єктів господарювання державного сектору економіки. *Економіка і право*. 2012. № 2. С. 160–166. URL: <http://www.economiclaw.dn.ua/wp-content/uploads/2014/04/> (дата звернення: 09.08.2021).
11. Правове регулювання економічних відносин за участі підприємств великого промислового регіону: монографія / Деревянко Б. В., Кадала В. В., Громенко Ю. О., Гузенко О. П., Іваненко Д. Д., Роженко О. В., Хайлова Т. В.; за заг. ред. Б. В. Деревянки. Львів: «Магнолія 2006», 2020. 245 с. URL: <http://repo.dli.donetsk.ua/handle/123456789/882> (дата звернення: 09.08.2021).
12. Derevyanko Bogdan, Nikolenko Liudmyla, Syrmamiik Irina, Mykytenko Yevgen and Gasparyevich Iosif (2018). Assessment of financial and economic security of the region (based on the relevant statistics of the Donetsk region). *Investment Management and Financial Innovations*. № 15 (4). P. 283–295. DOI: 10.21511/imfi.15(4).2018.23.
13. Піддубна Д. С. Правове регулювання суспільних відносин при застосуванні ГМ-рослин у сільському господарстві України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. Вип. 19. Т. 3. 2012. С. 72–75.
14. Піддубна Д. С. Правовий захист органічної продукції від генетично модифікованих організмів в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К., 2015. 20 с.
15. Федосєєва Г. С. Формування конкурентних переваг виробників сільськогосподарської продукції України на зовнішніх ринках: теорія, методологія, практика: дис. ... доктора економічних наук : 08.00.04. Миколаїв: Миколаївський національний аграрний університет, 2019. 447 с.
16. Derevyanko B. V., Rozhenko O. V., Khailova T. V., Hrudnytskyi V. M., Podskrebko O. S. Strategic enterprise management based on the modeling of its economic security. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2021. № 1. P. 171–176. DOI: 10.33271/nvngu/2021-1/171.
17. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15?find=1&text> (дата звернення: 09.08.2021).
18. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12?find=1&text=%D0%B7%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%BE#Text> (дата звернення: 09.08.2021).
19. Азрилян А. Н. Большой экономический словарь. 2-е изд. доп. и перераб. М.: Институт новой экономики, 1997. 864 с.

20. Багрова І. В., Редіна Н. І., Власюк В. С., Гетьман О. О. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : підручник. К. : Центр навч. літ. 2004. 580 с.
21. Горчаков В. Ю. Формування організаційно-економічного механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю великої компанії : автореф. дис. ... канд. економ. наук. Донецьк : Інститут економіки промисловості НАНУ, 2005. 22 с.
22. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства : навч. посібник. К. : Центр навч. літ. 2004. 247 с.
23. Погребняк А. Ю., Хоменко Т. Ю. Еволюція наукових поглядів на сутність поняття «зовнішньоекономічна діяльність». *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2016. № 18. С. 48–55.
24. Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані : монографія / за ред. проф. О. В. Козаченка, проф. Є. Л. Стрельцова. Миколаїв : Гіон, 2016. 768 с.
25. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text> (дата звернення: 09.08.2021).
26. Про зерно та ринок зерна в Україні : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-15#top> (дата звернення: 09.08.2021).
27. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017 / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <https://ukraine.un.org/uk/49413-2017-nacionalna-dopovid-cili-stalogo-rozvitku-ukraina> (дата звернення: 09.08.2021).
28. Роженко О. В. Правове регулювання страхування інвестицій. *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 2 (71). С. 89–96.

References

1. Klasyfikatsiia vydiv ekonomichnoi diialnosti : nakaz Derzhspozhyvstandartu Ukrainy vid 11 zhovtnya 2010 r. № 457 iz zminamy, vnesenymy nakazom Derzhspozhyvstandartu Ukrainy vid 29 lystopada 2010 r. № 530 [Classification of economic activities : order of Derzhspozhyvstandart of Ukraine of October 11, 2010 № 457 as amended by the order of Derzhspozhyvstandart of Ukraine of November 29, 2010 № 530] URL: http://www.ukrstat.gov.ua/klasf/nac_kls/dc_009.pdf (data zvernennia: 09.08.2021) [in Ukrainian].
2. Valovyi vnutrishnii produkt vyrobnychym metodom ta valova dodana vartist za vydamy ekonomichnoi diialnosti u faktychnykh tsinakh (mln hrn) [Gross domestic product by production method and gross value added by type of economic activity at actual prices (million UAH)]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (data zvernennia: 09.08.2021) [in Ukrainian].
3. Ekonomichni rakhunky silskoho hospodarstva (rakhunok vyrobnytstva ta rakhunok utvorennia dokhodu) (u faktychnykh tsinakh; milioniv hryven) [Economic accounts of agriculture (production account and income generation account) (in actual prices; millions of hryvnias)] URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (data zvernennia: 09.08.2021) [in Ukrainian].
4. Bilianskyi, Yu. O. (2020). Instytutsiine zabezpechennia rozvytku zovnishnoekonomichnoi diialnosti ahrarykh pidpriemstv v umovakh yevrointegratsii : dys. ... kand. ekonomichnykh nauk : 08.00.04 [Institutional support for the development of foreign economic activity of agricultural enterprises in terms of European integration : dis. ... Cand. of Economic Sciences : 08.00.04]. Kamianets-Podilskyi : Podilskyi derzhavnyi ahraryno-tekhnichnyi universytet. 292 s. [in Ukrainian].
5. Halenko, O. I. (2017) Rozvytok svitovoho rynku zerna: problemy i tendentsiyi [Development of the world grain market: problems and trends]. *Ahrosvit*. № 10. S. 24–29 [in Ukrainian].
6. Halunets, N. I. (2019). Mistse ukraïnskoho ahroeksportu na svitovomu prodovolchomu rynku [The place of Ukrainian agricultural exports in the world food market]. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific*. № 4. S. 79–94 [in Ukrainian].
7. Derevianko, B. V., Turkot, O. A. (2021). Pro protydyii zbyranni chuzhoho vrozhaiu «reideramy». *Ukrainska politseistyka: teoriia, zakonodavstvo, praktyka* [On combating the harvest of others "raiders". *Ukrainian policeistics: theory, legislation, practice*]. № 1 (1). S. 132–142. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/10431> (data zvernennia: 09.08.2021) [in Ukrainian].
8. Dolynska, M. S., Adam, V. M. ta in. (2019). Problemy pravovoho rehuliuвання dohovirnykh vidnosyn subiektiv hospodariuvannia : monohrafiia [Problems of legal regulation of contractual relations of business entities: a monograph]. Lviv : TOV «Halytska vydavnycha spilka». 247 s. [in Ukrainian].
9. Zavhorodnii, A. V. (2020). Zovnishnoekonomichni priorytety staloho rozvytku ahroprodovolchoho vyrobnytstva pry chornomorskoho rehionu [Foreign economic priorities of sustainable development of agro-food production of the Black Sea region] : dys. ... doktora ekonomichnykh nauk : 08.00.05. Mykolaiv : Odeska natsionalna akademiia kharchovykh tekhnolohii. 502 s. [in Ukrainian].
10. Zakharchenko, A. M. (2012) Ponyattya i sklad subiektiv hospodaryuvannia derzhavnoho sektoru ekonomiky [The concept and composition of economic entities of the public sector of the economy].

Ekonomika i pravo. № 2. S. 160–166. URL: [http://www.economiclaw.dn.ua/wp-content/uploads/2014/04/\(data_zvernennia:09.08.2021\)](http://www.economiclaw.dn.ua/wp-content/uploads/2014/04/(data_zvernennia:09.08.2021)) [in Ukrainian].

11. Pravove rehuliuвання ekonomichnykh vidnosyn za uchasti pidpriemstv velykoho promyslovoho rehionu : monohrafiia [Legal regulation of economic relations with the participation of enterprises of a large industrial region : a monograph] / B. V. Derevianko, V. V. Kadala, Yu. O. Hromenko, O. P. Huzenko, D. D. Ivanenko, O. V. Rozhenko, T. V. Khailova.; za zah. red. B. V. Derevianka. Lviv : «Mahnoliia 2006», 2020. 245 s. URL: <http://repo.dli.donetsk.ua/handle/123456789/882> (data zvernennia: 09.08.2021) [in Ukrainian].

12. Derevyanko Bogdan, Nikolenko Liudmyla, Syrmamiik Irina, Mykytenko Yevgen and Gasparevich Iosif (2018). Assessment of financial and economic security of the region (based on the relevant statistics of the Donetsk region). *Investment Management and Financial Innovations*. № 15 (4). P. 283–295. DOI: 10.21511/imfi.15(4).2018.23.

13. Piddubna, D. S. (2012). Pravove rehuliuвання suspilnykh vidnosyn pry zastosuvanni HM-roslyn u silskomu hospodarstvi Ukrainy [Legal regulation of social relations in the use of GM plants in agriculture of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia «Pravo»*. Vyp. 19. T. 3. S. 72–75 [in Ukrainian].

14. Piddubna, D. S. (2015). Pravovyi zakhyst orhanichnoi produktsii vid henetychno modyfikovanykh orhanizmiv v Ukraini [Legal protection of organic products from genetically modified organisms in Ukraine] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. K. 20 s. [in Ukrainian].

15. Fedosieieva, H. S. (2019). Formuvannya konkurentnykh perevah vyrobnykiv silskohospodarskoi produktsii Ukrainy na zovnishnikh rynkakh: teoriia, metodolohiia, praktyka [Formation of competitive advantages of producers of agricultural products of Ukraine in foreign markets: theory, methodology, practice] : dys. ... doktora ekonomichnykh nauk : 08.00.04. Mykolaiv : Mykolaivskiy natsionalnyi ahrarnyi universytet. 447 s.

16. Derevyanko B. V., Rozhenko O. V., Khailova T. V., Hrudnytskyi V. M., Podskrebko O. S. (2021). Strategic enterprise management based on the modeling of its economic security. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. № 1. P. 171–176. DOI: 10.33271/nvngu/2021-1/171.

17. Hospodarskyi kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15?find=1&text> (data zvernennia: 09.08.2021) [in Ukrainian].

18. Pro zovnishnoekonomichnu diialnist : Zakon Ukrainy [On foreign economic activity : Law of Ukraine] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12?find=1&text=%D0%B7%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%BE#Text> (data zvernennia: 09.08.2021) [in Ukrainian].

19. Azriliyan, A. N. (1997). Bol'shoj ekonomicheskij slovar' [Large economic dictionary]. 2-e izd. dop. i pererab. M. : Institut novoj ekonomiki. 864 s. [in Russian].

20. Bahrova, I. V., Riedina, N. I., Vlasjuk, V. Ye., Hetman, O. O. (2004). Zovnishnoekonomichna diialnist pidpriemstv : pidruchnyk [Foreign economic activity of enterprises : a textbook]. K. : Tsentr navch. lit. 580 s. [in Ukrainian].

21. Horchakov, V. YU. (2005). Formuvannya orhanizatsiyno-ekonomichnoho mekhanizmu upravlinnya zovnishnoekonomichnoyu diyal'nistyu velykoyi kompaniyi [Formation of organizational and economic mechanism of management of foreign economic activity of a large company] : avtoref. dys. ... kand. ekonom. nauk. Donetsk : Instytut ekonomiky promyslovosti NANU. 22 s. [in Ukrainian].

22. Drozdova, H. M. (2004) Menedzhment zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstva : navch. posibnyk [Management of foreign economic activity of the enterprise: textbook]. K. : Tsentr navch. lit. 247 s. [in Ukrainian].

23. Pohrebniak, A. Yu., Khomenko T. Yu. (2016). Evoliutsiia naukovykh pohliadiv na sutnist poniattia «zovnishnoekonomichna diialnist» [Evolution of scientific views on the essence of the concept of "foreign economic activity"]. *Suchasni problemy ekonomiky i pidpriemnytstvo*. № 18. S. 48–55 [in Ukrainian].

24. Pravovyi vplyv na nepravomirnu povedinku: aktualni hrani : monohrafiia [Legal influence on illegal behavior: current aspects : monograph] / za red. prof. O. V. Kozachenka, prof. Ye. L. Streltsova. Mykolaiv : Ilion, 2016. 768 s. [in Ukrainian].

25. Pro derzhavnu pidtryмку silskoho hospodarstva Ukrainy : Zakon Ukrainy [On state support of agriculture of Ukraine: Law of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text> (data zvernennia: 09.08.2021) [in Ukrainian].

26. Pro zerno ta rynek zerna v Ukraini : Zakon Ukrainy [On grain and grain market in Ukraine : Law of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-15#top> (data zvernennia: 09.08.2021).

27. Tsili staloho rozvytku: Ukraina. Natsionalna dopovid 2017 / Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy [Sustainable Development Goals: Ukraine. National Report 2017 / Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine.]. URL: <https://ukraine.un.org/uk/49413-2017-nacionalna-dopovid-cili-stalogo-rozvitku-ukraina> (data zvernennia: 09.08.2021) [in Ukrainian].

28. Rozhenko, O. V. (2020). Pravove rehuliuвання strakhuvannya investytsii [Legal regulation of investment insurance]. *Pravovyi chasopys Donbasu*. № 2 (71). S. 89–96 [in Ukrainian].

Rozhenko Oleksandra,

PhD in Economic sciences, Associate Professor

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9358-5436>

LEGAL REGULATION OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF ECONOMIC ENTITIES IN THE FIELD OF GRAIN GROWING IN UKRAINE: THEORETICAL AND LEGAL ASPECTS

The article examines the definition of the term "foreign economic activity", analyses the definitions of foreign economic activity as well as legislation and theory formed in connection with the emergence, as well as the history of this term. Based on the results of the analysis of the definition of the term "foreign economic activity", its advantages and fragmentation and incompleteness are formulated in separate definitions, the need to highlight its complexity and multi-segment is emphasized, which are the objects, criteria and analytical features of economic management at micro level and legal regulation at macro level in this area. The article revealed the composition of the elements of the system of legal regulation of foreign economic activity, which includes: types of foreign economic activity, methods of foreign economic regulation, tools to influence foreign economic activity, subjects of foreign economic activity in Ukraine. The non-exclusive importance of legal regulation of foreign economic activity of economic entities in the field of grain growing is substantiated, namely the strategic importance of grain in the process of ensuring economic security of the country, including food, the priority of the grain market, which is enshrined in law. Based on the analysis of the system of legal regulation of foreign economic activity, a systematic approach to the interpretation of the category "legal regulation of foreign economic activity in the field of grain growing" is proposed. Improvement and specification of the specific category in the field of grain growing will create the necessary conditions for increasing the efficiency of using the existing potential at macro and micro levels. The proposals were made to improve the current legislation by eliminating the identified shortcomings in the definition of the term category in the interpretation of the concept of "foreign economic activity", what will promote the development of the system of legal regulation of foreign economic activity in the field and achieving the goals of sustainable development of Ukraine in accordance with the National Report of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2017), in particular, the legal regulation of investment insurance.

Key words: business entity; legal regulation; foreign economic activity; growing cereals.

Надіслано до редколегії 06.09.2021

Рекомендовано до публікації 16.09.2021